

Stichting Frontaal Podium

Jaarverslag 2019

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Podium	5
Doelstellingen	5
Samenwerkingen	5
3. Programmering	6
Evenementen	4
Thema's	4
Programmering	4
4. Organisatie	5
Bestuur	5
Uitvoerende team	5
Taakverdeling	5
Boekhouding	6
Grafisch	6
5. Ondernemerschap	6
6. Marketing & publiciteit	7
7. Financiën	8
8. Jaarrekening	9
9. Contact	10

1. Inleiding

2019 was voor literair podium Frontaal een bepalend jaar. In dit kalenderjaar organiseerde Frontaal haar vijfde seizoen aan succesvolle evenementen met vooraanstaand literair en woordkunstig talent. Dat de naam van Frontaal inmiddels landelijk gevestigd is blijkt duidelijk uit contact met artiesten en collega-organisaties. Het podium staat te boek als gastvrij, duidelijk en uitstekend verzorgd. Meerdere vooraanstaande auteurs verzekerden zowel voor als achter de schermen dat Frontaal een van de leukste plekken is waar je in Nederland kunt staan. Niets maakt de organisatie meer trots.

Tegelijk worden de subsidievertrekkers waarvan Frontaal afhankelijk is steeds strenger in hun eisen. Het podium wordt gevraagd waarom men na vijf jaar nog afhankelijk is van projectsubsidies. Terwijl de naam van het podium groeit, slinkt de financiële ondersteuning. Het is noodzakelijk dat hier groei in plaatsvindt. Hieromtrent heeft Frontaal eind 2019 plannen ingediend ter deelname aan het Rotterdamse Cultuurplan 2021-2024 en zich georiënteerd op tweejaarlijkse ondersteuning vanuit het Nederlands Letterenfonds.

De ambitie van Frontaal is onveranderd hoog. Eind 2020 zal het podium ook buiten Rotterdam te zien zijn. In samenwerking met partners aldaar, is de formule van Frontaal dermate kneedbaar en van meerwaarde op het bestaande literaire landschap dat het zonde is om deze enkel tot thuisbasis Rotterdam te beperken. Met reeds vijf jaren achter de rug bestaat er sinds de oprichting van Frontaal geen ander podium in de Benelux dat eenzelfde kwalitatief hoogstaande formule op maandelijks terugkerende basis presenteert. Dat is geen borstklopperij, of pretentie, maar een feit. Frontaal heeft passie, kent een klein team van hardwerkende literatuurliefebbers, en ziet haar toekomst zeer positief tegemoet.

2. Podium

Doelstellingen

Frontaal programmeert maandelijks terugkerend het literaire podium van Rotterdam. Met speerpunten gericht op inclusiviteit, actualiteit en verbinding presenteert Frontaal maandelijks toonaangevende Literaire Superhelden en Grote Gasten samen in een programma. Deze schrijvers, in verschillende stadia van hun carrière, worden tijdens Frontaal bewust samengebracht. Op deze manier ontstaat er verbinding tussen hen, het publiek en het culturele klimaat van Nederland. In mei programmeerde Frontaal ter illustratie de spoken word-bundel *Hardop* samen met literaire superster Maartje Wortel en de eclectische vuist van muzikaal duo Frino. De formule van Frontaal is succesvol bewezen, schrijft de Gemeente Rotterdam in haar meest recente beschikking.

Het gestelde hoofddoel van Frontaal om maandelijks een programma van meerwaarde neer te zetten die voldoet aan de vooraf opgestelde speerpunten is ruimschoots behaald. Ook qua bereik kende Frontaal een succesvol seizoen. Het gemiddeld honderd bezoekers per programma, waarvan gemiddeld de helft betalend, kent het maandelijkse Frontaalprogramma een solide belangstelling. Met een divers publiek dat representatief is voor de Nederlandse samenleving is Frontaal ook hier tevreden over. Waardevolle samenwerkingen werden dit jaar met bestaande en nieuwe partners ten uitvoer gebracht. Daarnaast heeft Frontaal i.s.m. Leeszaal Vreewijk meer dan 600 gratis tweedehands boeken aan haar bezoekers mee naar huis gegeven, wat lezen in Rotterdam stimuleert.

Frontlinie van de letteren

Frontaal bevindt zich op maandelijkse basis aan de frontlinie van de ontwikkelingen binnen de letteren en woordkunst van Nederland en België. Het podium heeft als speerpunt actualiteit, en moet (en wil) daarom op de hoogte zijn wat er gebeurt in het literaire landschap. Voorbeelden waaruit dit in 2019 bleek zijn de geboekte schrijvers die rond deze periode nieuw werk hebben gepubliceerd, in de media verschijnen rondom een aangekondigd onderwerp of recent in de

spotlight staan in verband met het winnen van prijzen, schrijfwedstrijden of furore maken in het podiumcircuit. Dat Frontaal bovendien een neus heeft voor het tijdig spotten van aanstormend talent blijkt aantoonbaar uit het grote aantal jonge schrijvers dat niet veel later een contract tekent bij een gerenommeerde uitgeverij.

Meer hierover vindt u terug onder 'Thema's en programmering'.

Samenwerking

Frontaal is van mening dat samenwerking en het delen van expertise cohesie en doeltreffendheid binnen het culturele landschap, en specifiek binnen de letterensector stimuleert. Om die reden zijn dit afgelopen seizoen vaste partners bij de uitvoeringen betrokken gebleven en zijn er nieuwe partners aangewend om nieuwe enthousiasmerende mogelijkheden zowel voor als achter de schermen op te zetten. Vaste partners zijn ook dit jaar actief bij Frontaal betrokken geweest met het stimuleren van leesbevordering, het uitwisselen van artiestennamen en de verkoop van de auteursboeken. Nieuwe partners waren in de vorm van fondsen, samenwerkende organisaties, gastinterviewers en locaties.

Het afgelopen seizoen heeft literair podium Frontaal verder o.a. samengewerkt met het Nederlands Letterenfonds, Write Now!, de Frans Vogel Poëzieprijs, Uitgeverij Podium, De Nieuwe Oost | Wintertuin, 010 Says It All, Das Mag Uitgevers, Uitgeverij de Bezige Bij, Uitgeverij Douane, Radio Rijnmond, Theater Zuidplein, de KultuurKoerier en meer.

3. Programmering

Evenementen

In 2019 heeft Frontaal haar negen beoogde evenementen in WORM succesvol georganiseerd en uitgevoerd. Deze vonden plaats van januari tot juni en van september tot november. Frontaal ervaart WORM als locatie communicatief goed bereikbaar en behulpzaam. In de zomer organiseerde Frontaal tevens samenwerkingen op andere locaties met o.a. 010 Says It All en de Poetry Slam Rotterdam.

Tijdens de evenementen zijn er in 2019 750 bezoekers op Frontaal afgekomen, wat een gemiddelde van 83 fysieke bezoekers per evenement betekent. Daarbij komen de digitale kijkers met gemiddeld 50 kijkers per evenement, wat het aantal op 130 bezoekers per evenement brengt. Met vernieuwingen op o.a. het digitale vlak werkt Frontaal eraan om deze aantallen vast te houden en te vergroten. Meer hierover onder Ondernemerschap.

Thema's en programmering

In het vijfde seizoen van Frontaal hebben er in totaal 51 auteurs opgetreden. Variërend van proza, tot spoken word en tot audiovisuele kunsten, vertegenwoordigen deze artiesten de toplaag van aanstormende schrijvers (prijswinnaars, publicaties), recent gedebuteerde en gevestigde auteurs. Frontaal programmeert kritisch en aan de hand van de speerpunten diversiteit, actualiteit en verbinding. Ieder programma heeft een meerwaarde t.o.v. de geldende tendensen binnen de letteren en representeert het diverse klimaat van de samenleving.

Thema's zorgen voor een structurele rode lijn door de programma's heen. Deze thema's worden bepaald door speciale (literaire) happenings in een kalenderjaar, naar aanleiding van een nieuw te verschijnen boek van de Grote Gast of een enthousiaste ingeving vanuit het Frontaalteam. Enkele voorbeelden uit dit seizoen waren het thema 'Queer' met als hoogtepunt een driegesprek tussen schrijver, dichter en kinderboekenschrijver Daan Borrel, Simone Atangana Bekono en Pim Lammers, 'De (Anti)-Valentijn Special' met onder andere Saskia de Coster, de genoemde mei-editie met o.a. *Hardop* en Maartje Wortel, de Frans Vogel Poëzieprijs die tijdens Frontaal werd uitgereikt en natuurlijk de jaarafsluiter met als thema 'Geheimtaal' waarin o.a. Alma Mathijssen en schrijfgigant Arthur Japin spraken over hun nieuwste boeken. Tijdens deze

jaarafsluiter liepen de emoties flink op, en moesten er in de zaal tissues worden uitgedeeld. Een prachtige emotionele afsluiter van een succesvol seizoen.

4. Organisatie

Bestuur

Het bestuur van stichting Frontaal Podium bestond in 2019 uit de volgende leden:

- Hilde Westerink: voorzitter
- Theo Coskun: penningmeester
- Silvana Sodde: secretaris

Uitvoerende team

Het uitvoerende team van stichting Frontaal Podium bestond in 2019 uit de volgende leden:

- Robbert Meijntjes
- Robin Hendriks
- Lenya Slierendrecht
- Elske Jacobs

Taakverdeling

Robbert Meijntjes vervult de rol van directeur. Hij draagt het leeuwendeel van de organisatie. Hij onderhoudt het contact met alle betrokken partijen, beheert het projectmanagement, controleert alle uitgaande berichten en bewaakt de voortgang van de stichting en haar evenementen. Tijdens de evenementen verzorgt hij de presentatie en interviews, communiceert met de locatie/techniek, verblijft hij bij de artiesten in de artiestenruimte en is hij het gezicht van Frontaal.

Robin Hendriks vervult de rol van marketing en communicatie. Zij ontwerpt de digitale tools van Frontaal en stelt de digitale content zoals social media en nieuwsbrieven op. Tijdens de evenementen coördineert zij mede de vrijwilligers en de locatie omtrent facilitaire behoeften, vangt artiesten op, bouwt het podium op en is verantwoordelijk voor een bruikbaar podium. Vanaf najaar 2019 heeft zij de marketing en communicatietaken overgenomen van Lenya Slierendrecht.

Lenya Slierendrecht vervult de rol van programmeur. Zij onderhoudt het contact met alle artiesten, plant de aankomende programmeringen, vult het projectmanagement op aanvraag aan. Tijdens de evenementen coördineert zij mede de vrijwilligers, bouwt ze mede het podium op en is zij het aanspreekpunt voor vragen vanuit de artiesten.

Elske Jacobs vervulde tot de zomer de rol van programmeur. Haar taken zijn overgenomen door Lenya Slierendrecht. Elske is gaan reizen en sinds haar vertrek mist Frontaal een permanente quizmaster. Het profiel van een vrouwelijke, literatuurkennende, eigenwijze en maandelijks terugkerende quizmaster blijkt moeilijk te vervangen.

Boekhouding

Stichting Frontaal Podium heeft ook in 2019 met tevredenheid gebruik gemaakt van de diensten van Rachel Carey als boekhouder van de stichting. Zij verzamelt en keert de betalingen uit, creëert financiële overzichten en bewaakt de financiële boekhouding van stichting Frontaal Podium.

Grafisch

Grafisch ontwerp bureau Ammar verzorgde het grafische werk voor stichting Frontaal Podium. Fotograaf Purdey van Dijke verzorgde de fotografie. Zij zijn sinds het begin van de stichting bij

Frontaal betrokken en leveren sinds die start consistent goede resultaten af. De organisatie maakte ook in 2019 graag gebruik van hun externe en behulpzame diensten. Hieraan toegevoegd zijn de kwaliteiten van filmregistrator Davids Danoss/Mint Productions. Hij heeft meerdere momenten tijdens Frontaal in 2019 vastgelegd op film. Ook over hem en zijn diensten is Frontaal zeer tevreden.

5. Ondernemerschap

Stichting Frontaal Podium heeft in 2019 nieuwe stappen genomen om als stichting en als podium te groeien. Organisatorisch zijn de taken herverdeeld en uitgeschreven op papier gezet, zodat deze overdraagbaar zijn. Hieruit zijn naast de duidelijkheid ook enkele tekorten aan het licht gekomen. Zo liggen er nu veel taken bij de marketing en communicatie. Idealiter zou Frontaal een vierde teamlid toevoegen die een specifiek deel van dit aspect overneemt, bijvoorbeeld de sociale media. Daarnaast ontbreekt een maandelijkse quizmaster, wat maandelijks voor veel extra zoekwerk en voorbereiding zorgt. Frontaal is op zoek naar individuen die binnen het zoekprofiel past en beide taken op haar wil nemen. Waar het aan ontbreekt is financiële middelen.

Frontaal werkt toe naar een ANBI-status, zodat zij o.a. een erkend keurmerk ontvangt en giften mag aannemen, en naar een Raad van Toezicht op aanraden van haar bestuursleden. Het Frontaalbestuur is tevreden over de groei van de stichting en is van mening dat zij met een Raad van Toezicht-constructie sneller in kan springen op positieve ontwikkelingen.

Drukwerk wordt per 2019 verspreid door de diensten van de KultuurKoerier in plaats door vrijwilligers. In het kader van leesbevordering heeft Frontaal in 2019 ruim 600 gratis tweedehands boeken meegegeven aan fysieke bezoekers.

Voor de schermen kijkt de Frontaalorganisatie trots terug op een succesvol seizoen. De evenementen is waar de Frontaalvisie tot uiting komt en deze waren allen divers, actueel en verbindend. Van voordrachten tot interviews, van groepsgesprekken tot prijsuitreikingen, het vijfde seizoen van Frontaal had het allemaal. Meerdere primeurs: auteurs lazen voor het eerst in de Benelux voor uit hun nieuwste werk. Bijzonder was de uitreiking van de Frans Vogel Poëzieprijs tijdens de Frontaaleditie in oktober, die bovendien werd uitgereikt aan de Vlaamse dichter Dominique de Groen die als Literaire Superheld te gast was tijdens Frontaal #22 in 2017. Geweldig! In 2019 was Frontaal betrokken bij o.a. het Rotterdamse Boekenbal, zette Frontaal samen met Das Mag Uitgevers een boeklancering op en verzorgde Frontaal interviews op het 010 Says It All festival.

Frontaal is in 2019 begonnen met de eerste stappen naar uitbreiding buiten thuishaven Rotterdam. De oorsprong ligt in de kneedbare formule, de vraag van buiten Rotterdam om Frontaal ook elders te organiseren, en omdat Frontaal een meerwaarde is in het huidige literaire landschap. Er is in de Benelux geen ander podium dat op maandelijkse basis de formule van Frontaal presenteert. Bovendien heeft Frontaal de expertise, de drive en de passie om dit te realiseren. Per najaar 2020 hoopt Frontaal naast Rotterdam in drie andere steden evenementen te organiseren. Er wordt hierbij gelet op lokale samenwerking en de meerwaarde voor de betreffende stad.

6. Marketing en publiciteit

Website

De website van Frontaal is in 2019 maandelijks aangepast aan de aankomende programmering. Via de website kan men de nieuwste line-up bekijken, tickets bestellen, foto's van voorgaande edities bekijken, en meer. Er is een apart gedeelte omtrent privacy opgericht, conform de nieuwe AVG-richtlijnen. De website wordt maandelijks geactualiseerd met de nieuwste gegevens conform het eerst aankomende evenement.

Social Media

Frontaal maakte in 2019 gebruik van de socialmediakanalen Facebook, Twitter, Instagram en YouTube. Daarnaast werd er ingezet op 'live' digitale content zoals live stories. Frontaal zat eind 2019 op 1100+ paginalikes op Facebook, 250 op Twitter en 450 op Instagram.

Drukwerk

Frontaal heeft in 2019 haar drukwerk met een vast ontwerp behouden en deze maandelijks laten aanpassen met nieuwe kleuren en artiestennamen. Dit drukwerk werd per najaar 2019 verspreid door de diensten van de KultuurKoerier. Per editie worden er 100 posters op A2-formaat en 2500 flyers verspreid.

Nieuwsbrief

Voorafgaand aan ieder evenement verstuurde Frontaal een digitale nieuwsbrief aan artiesten en bezoekers die zich hiervoor hadden aangemeld. Hierin kondigde Frontaal het nieuwste evenement aan, werden nieuwe ontwikkeling uitgelicht en werd er teruggeblikt op het vorige evenement.

Netwerk

Voor ieder evenement brengt Frontaal onder relevante netwerkpartners het programma onder aan aandacht. Hierbij kan worden gedacht aan uitgeverijen, nieuwsredacties en collega-organisaties.

Pers

Frontaal verscheen in 2019 op diverse platforms zoals de CJP-website, Passionate Platform, de Uitagenda en Letteren010. Daarnaast op de digitale kanalen van o.a. het Nederlands Letterenfonds, CJP, The Writers Guide (To The Galaxy), Write Now!, 010 Says It All, Uitgeverij Atlas Contact, Uitgeverij de Bezige Bij, Uitgeverij Das Mag, Uitgeverij Podium en de Poetry Slam Rotterdam.

7. Financiën

Begroting

Het beoogde totaalbedrag voor de begroting is in 2019 niet behaald. Tekorten werden verhaald op de vergoedingen van de organisatoren, het opschuiven van nieuwe ontwikkelingsmodellen en beoogde programmeringen inperken. De professionele ontwikkelingsslagen betekenen een vermeerdering van het aantal geïnvesteerde uren. Er moet daarom kritisch worden gekeken naar de middelen. De zichtbare groei van Frontaal kan enkel een permanent karakter krijgen wanneer de investeringen van de organisatieleden haalbaar blijven. Dit is nog altijd niet het geval. De teamleden werkten ook in 2019 op basis van een vergoeding. Per evenement werd er in 2019 72 uur per evenement geïnvesteerd, waarvan 54 uur begroot. De begrotingskosten voor een individueel evenement kwamen in 2019 neer op € 4007,- (€ 4506,- incl. btw).

Aanvragen

Frontaal heeft voor haar vijfde seizoen in 2019 financiële aanvragen ingediend bij de Gemeente Rotterdam, het Nederlands Letterenfonds en Stichting Bevordering van Volkskracht. Deze aanvragen zijn allen (deels) toegekend, waardoor Frontaal doorgang kon vinden.

Resultaat van aanvragen

De uiteindelijke resultaten van de gehonoreerde aanvragen kwamen neer op een totaalbedrag van € 29.626,-. Hieraan toegevoegd de kaartopbrengst van € *, - kwam het totale budget van 2019 uit op € *. Frontaal had in 2019 een uiteindelijk tekort van € *, -. De originele begroting is hierop gewijzigd.

De Gemeente Rotterdam stelde slechts een deel van het aangevraagde budget beschikbaar door minder beschikbare gelden voor de afdeling Letteren & Erfgoed.

Frontaal heeft dit tekort opgelost door organisatiekosten niet uit te betalen en door ontwikkelingen als 'Vrienden van Frontaal', de strippenkaart, merchandise, digitale tools, het opzetten van workshops, het aanbieden van een passende vergoedingsgag aan haar teamleden en het boeken van Grote Literaire Namen op te schuiven.

Toekomst

Frontaal heeft eind 2019 haar aanvraag ingediend voor het Rotterdamse Cultuurplan 2021-2024. Frontaal hoopt hiermee voor vier jaar structurele subsidie te ontvangen, waarmee de personeelskosten kunnen worden vergoed. Ook is er met het Nederlands Letterenfonds gecommuniceerd over tweejarige subsidie, waarvoor Frontaal in 2020 een aanvraag zal indienen. Gaten in de begroting worden gedicht met publieksinkomsten, giften en aanvragen naar kleinere fondsen.

In najaar 2020 verwacht Frontaal een start te maken met evenementen buiten thuisstad Rotterdam. Er zijn op het moment van schrijven afspraken afgerond met twee locaties, en een derde locatie is de mogelijkheden aan het bekijken. De formule van Frontaal is kneedbaar, divers en van meerwaarde op het huidige landschap. Na vijf seizoenen bezit Frontaal de ervaring, de passie en het netwerk om zich landelijk uit te breiden.

Het vuur van de literatuur brand onverminderd binnen de organisatie van Frontaal. Deze ziet de toekomst dan ook bijzonder positief tegemoet.

Jaarrekening

Zie pagina 9.

8. Jaarrekening

Stichting Frontaal Podium
Jaarverslag
januari t/m december 2018

BEGROTING UITGAVEN TOTAAL	jan t/m dec 2018 UITGAVEN TOTAAL
--------------------------------------	---

Uitgaven

Evenementen / Edities

1. Grote Gasten	5.200,00	4.906,00
2. Debutanten	1.800,00	1.750,00
3. Literaire Superhelden	2.400,00	1.959,00
4. Reiskosten schrijvers	900,00	1.118,54
5. Vrijwilligers	2.250,00	2.464,00
6. Voorbereiding / Organisatie	6.800,00	7.205,00
7. Promotiekosten (flyers, posters, fotograaf en vormgever ed.)	5.000,00	5.068,64
9. Faciliteitskosten locatie	1.815,00	3.025,00

Totaal	26.165,00	27.496,18
--------	-----------	-----------

Aanvullende exploitatiekosten (niet in originele begroting)

Representatiekosten + misc.	200,00	76,95
Kantoorbenodigdheden	250,00	212,24
Bankkosten en rente	120,00	72,72
Administratie / boekhoudingskosten	1000,00	1143,47
Overlegkosten: reis + onkosten	600,00	851,54
Totaal Exploitatiekosten	2.170,00	2.356,92

Totaal uitgaven	€ 28.335,00	€ 29.853,10
-----------------	-------------	-------------

BEGROTING INKOMSTEN TOTAAL	jan t/m dec 2018 INKOMSTEN TOTAAL
---	--

Inkomsten

Entree/toegangskaarten:	1.400,00	1.599,05
Fondsen:		
Gemeente Rotterdam	12.500,00	12.500,00
Stichting Bevordering van Volkskracht	5.786,00	5.786,00
Stichting Elise Mathilde	2.500,00	2.500,00
Stichting Lira Fonds	2.000,00	2.000,00
Stichting Prins Bernhard Cultuurfonds	4.200,00	4.200,00

Totaal inkomsten	€ 26.986,00	€ 26.986,00
------------------	-------------	-------------

Verschil		€ 1.268,05
----------	--	------------